

Iz ruske zgodovine.

Od 1071. do 1073. leta.

(Po Nestoru.)

Prodolžujmo vraževérno povést Nestorovo, katere smo nekoliko slišali nže v zadnjem „Vrtci.“

Janj reče ujétima vólhvoma (čarodějema): „zaradi česa sta pogubila toliko ljudj? Rečeta mu: „ker tí drže obljje; če je iztrébiva, bode vsega dovolj. Ako li hočeš, to pred tobój iznámeva žito ali ribo ali družega kaj.“

A Janj reče: „po resnici, láž je to! Stvóril je Bog človeka od zemlje, ter sestavljen je s kostmi in žilami od krvi; nij v njem ničesar, in ne vé nikdor, razven sam Bog vé.“ A óna rečeta: „midva véva, kakó je človek stvorjen.“ On reče: „kakó?“ A óna odgovorita: „Bog se je vzpótil ter umíval v umiválnici in potlej se otrl z véhtom (púšljem) ter ga vrgel z nebés na zémjlo, in razprl se je zlódej z Bógom, kdo bi od véhta stvóril človeka, in stvóril je zlódej človeka, a Bog je dušo vánj vlóžil; zatorej, ako umerje človek, v zémjlo ide teló, a duša k Bógu.“ Reče jima Janj: „po resnici, prelástil (preváril) je vaju bés! Kateremu Bogu vérujeta?“ Ona odgovorita:

„Antikrístu.“ A on reče jima: „kde je ta?“ Ona rečeta: „sedí v brézdni.“ Reče jima Janj: „kakšen je to Bog, sedéč v brézdni? Ta je bés, a Bog je

na nébesi, sedéč na prestoli, in slavé ga angeli, ki stojé pred njim sè strahom, ne mogóč nanj zrétí; a tega so bili angeli dôln vrgli, katerega vidva govorita Antikrísta; za svoje veličanje je bil vržen z nebés in je v brézdni, kakor to tudi vidvá pripovedújeta, čakajóč, kdaj pride Bog z nébesa, da tega Antikrísta ujáme ter zvéže z vózami in ga posadí z njega slugami in vsémi,

kateri k njemu vérujo; a vama je tudi tukaj múko prijéti od mene in po smrti tamkaj.“ A óna mu odgovorita: „nama bogovi povédajo, da ne moreš nama stvoriti ničesar.“ On reče jima: „lážejo vama bogóvi.“ Ona mu rečeta: „nama bode stati pred Svetoslavom, a tí ne moreš stvoriti ničesar.“

Janj velí bítí ja ter jima potrgati brádi. Kadar sta bila tepena in brádi njiju potrgani s precépom, reče jima Janj: „kaj vama bogóvi govoré?“ Ona mu rečeta: „stati bode nama pred Svetoslavom.“ A Janj ukaže vložiti róbelj *) v usta jima ter privezati ja k bóku ládije, in pustí ja pred sobój v ládijo, a sam ide za njíma. Stali so na ustji Šeksne vóde, in reče jima Janj:

„kaj vama bogóvi govoré?“ A óna rečeta: „takó nama bogovi govoré: nij bití nama živíma od tebe.“ In reče jima Janj: „to so ti vama prav povédali.“ A óna rečeta: „no če naju pustíš, mnogo ti dobrega bode; če li naju pogubiš, veliko skrb primeš in zló.“ On reče jima: „če vaju pustím, to mi bode zlo od Boga.“ In reče Janj vznúkom: „ali sta komu izmej vas ta dva ubila koga od rodú?“ A vznúki rekó: meni mater, družemu sestro, tretjemu rodúfka. A on reče njim: „maščújte svojih!“ Oní ja vzemó ter ubijó in in povésijo na dob, maščévánje prijemši. Kadar je Janj odšel domóv, drugo noč vléze medved in ja sné. Takó sta poginila, drugim vedóca a svoje pogube ne vedóca. Ako bi res bila kaj védela, to bi ne bila prišla na to mésto,

*) Ta beseda je neznana; morebiti znáči takšen klin, kakeršnega Nemeč imenuje „Knebel“?

„Knebel“?

„Knebel“?

„Knebel“?

„Knebel“?

„Knebel“?

„Knebel“?

„Knebel“?

kder je bilo jima ujétima biti; ako sta li ujéta bila, to pa kaj sta govorila: nij umréti nama, kadar je ón uže mislil ubiti ja? Bog jedín vé misel člo-
véško, a bési ne vedé ničesar, kakor hočemo tudi to skazati. V ta léta se priključi nécemu Novogradcu iti v Čúde, in pride k vólhvu, hotéč volhvovánja od njega. In ta po obíčaji svojem začne klicati bése v hram svoj. Novogradec je sedél na pragi tega hrama a vólhev léžal odrevenévši, ter métal je ž njim bás. A vólhev potem vstane in reče Novogradcu: „bogóvi ne sméjo priti; nekaj imaš na sebi, česar se bojé.“ Tá se je spómenil, da ima križ na sebi, ter je odšel in ga obésil zunaj hrama tega. A vólhev je začél zopet klicati bése. A bési, metávši z njim, povedó, zaradi česa je Novogradec prišel. Potem jame ta vprašati: „zakaj se bojé križa, ki ga nosim na sebi?“ A vólhev odgovorí: „tó je znamenje nebeskega Bogá, katerega se naši bogóvi bojé.“ O ón reče: „to kakšni so bogóvi vaši? Kdé živé?“ A ta mu reče: „v brézdni; kajti so v obraz črni, kriláti, hvóste (répe) imejóci, ter hodijo pod nébo poslušat vaših bogóv; a vaši bogóvi so na nébesi. Če kdo umrè od vaših ljudj, to se vznese na nebo; če li od naših umrè, to se nese k našim bogom v brézdno.“ Takó je tudi rés, kajti grésniki so v pekli, ča-
kajóč muke večne; a právdniki se v nebesko žilíšče vdvárjajo z angeli. Taka ti je bésovska sila in lepota in nemóč; zató preláščajo človeka, veléč mu pripovedovati vidénje, javljajóč se mu nezvršenemu v véri, prikazujóč se v snù, drugim v zamíkanji, in takó volhvújejo z dražilom bésovskim. Posebno po ženah bivajo bésovska déla s čarodéjstvom in otróvom in drugim lokávstvom. A tudi nevérne možé preláščajo bési, kajti pri apostolih je bil Simon vólhev, ki je délal psom govoriti človéški, in sám je premenjával se, to star, to mlad, to li je tudi koga družega premenjával v družega človeka obraz.

Tak vólhev je bil vstal pri Glébu v Novem Gradu; kajti govoril je ljudém delajóč se, kakor Bog, in je dejál: „vse vé,“ grdéč véro krščansko. In bil je motéž v gradu ter vsi so verjéli njemu in hoteli pogubiti vladíko (škofa); a vladíka je vzel križ, oblékel se v ríze (oblačíla) in stál, rekóč: „kdor hoče verjeti vólhvu, ta da ide zánj; ako li véruje kdo Bogu, ta h križu da ide!“ In razdélili so se ljudjé na dvoje, a knez Gléb ter njega družína so šli in stali pri vladíki, a ljudjé vsi so šli za vólhva. Bil je motéž velik mej njimi. A Gléb, vzémši tópor (sekíro) pod sukno, pride k vólhvu in reče njemu: „to véš li, kaj hoče jutri biti, kaj li do večera?“ A on reče: „vse vé.“ In reče Gléb: „to véš li, kaj hoče biti denes?“ — „Čúdesa velíka stvorím,“ reče. Tedáj je Gléb iznél tópor in ga rászékal, da je poginil s telesom in dušo, predávši se zlódeju; a ljudjé so se razšli. Takó so v teh časih zvíti hudobneži motíli preproste ljudj, kateri so radi verjéli tudi najbrezumejšo stvar.

V 1072. léto so prinesli svéta strastotrpeca Borisa in Gléba. Zbrali so se Jaroslávíci: Izjéslav, Svetoslav, Vsévlad in metrôpolt, kateri je tedáj bil, Jurij, tudi vladíka Peter Prejéslavski, Mihael Júrijevski, in Teodosij, igumen Péčerski, Sofronij, svetega Mihaela igumen, German, igumen Svetega Spasa (odrešeníka), Nikola, igumen Prejéslavski, in vsi igúmeni, ter so stvóрили praznik in praznovali svetlo. Borisa in Gléba so preložili v novo cerkev, katero je zdelal Izjéslav in stojí še zdaj. Izjéslav, Svetoslav in Vsévlad so vzeli najprvo Borisa na rame svoje v lesénej rákvi in ga ponesli; a pred njimi so

šli črnorízci (menihi), sveče držeč v rokah, in po njih dijakoni s kadfli, in potlej duhovniki, in za njimi vladfke z metropolitom; a za témi so šli z rákvijo. Prišedši v novo cerkev so odprli rákev, ter napolnila se je cerkev blage vonjave. Slavili so Boga, to vídejši. A metropolíta užást (groza) obíde, kajti bil je netrden v véri k njíma; zató je padši na lice prosil proščénja. Celovávši (poljubívši) njega močí (kostí) ga vložé v kámeno rakev. Potem so vzeli Gléba v rakvi kámenej ter ga vstavili na saní in odvêzli. Kadar so bili v dúrih, ustavi se rakev ter se ne premakne. Veléli so narodu klicati: „Gospod, pomilúj!“ in takó so ga odvêzli. Položili so ja méseca maja drugi dan. Odpévši službo božjo so bratje obédovali vkup, vsak z boljári svojimi z ljubezníjo veliko. A potem so se razšli v svoje sí.

V 1073. léto vzdígne zlodej prepír mej temi brati Jaroslaviči. Svetoslav in Vsévlad sta se združila na Izjéslava. Izíde Izjéslav iz Kíjeva, a Svetoslav in Vsévlad vnídeta v Kíjev, meseca marcija v dvajseti in drugi, ter sta sédla na stoli, na Bréstovem, prestopívši zapoved otčévo. A Svetoslav je bil začetek izgonu bratskemu, želéč boljše vlastí, in premótil je Vsévlada, govoreč: „Izjéslav se druží s Vséslavom, misléč iti na naju, da če ga ne prehitíva, íma naju pregnati.“ In takó vzóstri Vsévlada na Izjéslava. A Izjéslav otíde v Léhe z iménjem mnogim, rekóč: „s tem najdem vojnike;“ a vse to so mu vzeli Lehi, pokazávši njemu pot od sebe. A Svetoslav je sédel v Kíjevu, pregnávši brata svojega in prestopívši zapoved otčévo, pač tudi božjo; kajti velik je greh, prestopati zapoved oca svojega. (Dalje prih.)

Afrika.

Afiko od vseh strani obliva morje, in bila bi popolnem velikansk otok, ako bi je na severovzhodnem oglu 12 mirijametrov široko sueško medmorje ne vezalo z Azijo; a tudi preko tega sedaj drži globok prekóp, po katerem velike ládije prehajajo iz jednega morja v drugo. Z otoci vred méri vsa zemljína 30.3000 □ mirijametrov.

Afrika je najtoplejša med vsemi zemljínami; od vsega suhega sveta, po vročem pasu razprostrtega, pride več od polovice na Afiko in 670 mirijametrov, ki jih ravník preméri na suhej zemlji, pride dobríh 370 mirijametrov na zemljino. Zato íma pa vsa sredina vroče podnebje; samo po najbolj južnih in najbolj severnih pokrajinah je nekoliko manj vroče. V puščavi Sahari vlada v poletnih dnevih presilna vročina; pesek se razgrejé takó, da bi lahko jajce v njem kahal.

Po podnebnih rozmérah, vzlasti po dežji in reških povodnjih se ravná tudi rastlinje. Poleg suhih in golih puščav se nahajajo velike travnate planjave, bogato polje in prágozdi. Po Afiki rastejo raznovrstne palme, izmed katerih ste dateljnova in oljnata palma najimenítnejši za afriške prebivalce. Tu raste tudi drevo kruhovec, pravi velikan med drevjem vsega svetá. Njegovo deblo méri v obódi celó po 25 do 27 metrov, a njegov vrh íma v preméru do 43 metrov. Poleg raznih drugih rastlin rasejo tu tudi južne koristne rastline, n. pr. turšica, riž, cukreno trstje, kávovec in dišavna drevesa.